

องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

Factors of Risk-Taking Behavior of Higher Secondary School Students
Under The Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 2

¹ชนัสมชฌนค สสงลูน, สุวมล ตอรกานันท์ และ กมลทพย ศรีหาเศช

¹Chanatchanok Sangloon, Suwimon Tirakanant and Kamontip Srihaset

คณะศกษาศาสตร มหาวทยาลัยรามคำหาง

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

E-mail: kasalong.ca@gmail.com

Received March 13, 2021; Revised April 1, 2021; Accepted May 10, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศกษาองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,320 คน จากนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศกษา มัธยมศึกษาเขต 2 โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี principal component analysis และหมุนแกนแบบ varimax

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 12 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การชอบความทำหาย การเลียนแบบการกระทำผิด การขาดความยั้งคิด การไม่ดูแลรักษาสุขภาพและสุขลักษณะส่วนบุคคล การไม่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียน การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน การยอมรับสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง การยอมรับวิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง การขาดความรับผิดชอบตนเอง การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การเห็นการกระทำผิดเป็นเรื่องปกติ และการมีค่านิยมทางการศกษาที่ผิด ทั้ง 12 องค์ประกอบเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 60.215

คำสำคัญ: พฤติกรรม; พฤติกรรมเสี่ยง; นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The purpose of this study was to examine the factors of risk-taking behavior of higher secondary school students using the technique of stratified random sampling. The sample population consisted of 1,320 students under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Two. Data were collected using a questionnaire and analyzed using the technique of exploratory factor analysis with principal component analysis and varimax rotation.

The findings showed that risk-taking behavior of the students under study consisted of the twelve factors. These were preferring challenges, imitating the commission of an offence, lacking discretion, neglecting health and personal hygienic condition, ignoring learning activities, violating school regulations, accepting improper environment, accepting incorrect practices, lacking self-responsibility, having false beliefs about drugs, seeing the commission of an offence as normal, and having wrong values in education. These twelve factors could be explanatory of the variance of risk-taking behavior of the students under study at 60.125 percent.

Keywords: Behaviors; Risk behaviors; High school students

บทนำ

ประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นนั้นพบว่า วัยรุ่นจำนวนมากที่มีความเสี่ยงในลักษณะบุคลิกภาพ ความเสี่ยงในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ ที่อาจนำไปสู่การมีปัญหายุติกรรม อารมณ์และสังคม หากไม่ได้รับการช่วยเหลือป้องกัน ปัญหายาจลุกลามกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงและเรื้อรัง ยากที่จะบำบัดรักษาได้ (กรมสุขภาพจิต, 2554) พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต การเป็นโรค และความพิการ ในกลุ่มวัยรุ่นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ สามารถพิจารณาจากกิจกรรมหรือการกระทำที่เสี่ยงในชีวิตประจำวันมีลักษณะของการปฏิบัติที่อาจส่งผลหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอาจเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ พฤติกรรมเสี่ยงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือพฤติกรรมเสี่ยงโดยตรง (direct risk behavior) ได้แก่ การใช้รถใช้ถนน การมีเพศสัมพันธ์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงโดยอ้อม (indirect risk behavior) ได้แก่ การใช้เข็มขัดนิรภัย การสวมหมวกกันน็อก การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารและรวมถึงพฤติกรรมที่ทำแล้วเสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิการ หูพหูพลาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางตรงและทางอ้อมจากพฤติกรรมนั้น (จรรยา เศรษฐพงศ์, 2550)

ในส่วนของการทรวัดศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ออกตามความในมาตรา 6 และมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติ

คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2545 ให้สถานศึกษาต้องออกกระเปาะระบุว่าด้วยความประพฤติที่ไม่เหมาะสม 9 ประการคือ 1) หนีเรียน หรือออกนอกสถานศึกษาโดยไม่ได้รับอนุญาตในเวลาเรียน 2) เล่นการพนัน หรือจัดให้มีการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย 3) พกพาอาวุธหรือวัตถุซึ่งใช้ประทุษร้าย 4) ซื้อ จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือเสพสุรา สิ่งมีเงินเมมา หรือยาเสพติด 5) ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ หรือบังคับ ชื่นใจ หรือ รีดไถบุคคลอื่น 6) ก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้อื่น 7) แสดงพฤติกรรมทางซู้สาวที่ไม่เหมาะสม ในที่สาธารณะ 8) เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี 9) ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืนเพื่อเที่ยวเตร่หรือ รวมกลุ่มอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มจะ ขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งจัดเป็นกลุ่มเสี่ยง โดยพฤติกรรม การดื่มในรอบ 12 เดือน พบว่าการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ ได้แอลกอฮอล์มาจากคนที่ อายุมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 24.0 รองลงมาคือซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้เองโดยไม่ตรวจบัตร ร้อยละ 21.3 และซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านใกล้โรงเรียน ไม่เกิน 500 เมตร ร้อยละ 13.9 (ศูนย์วิจัย ปัญหาสุรา, 2557)

นอกจากนี้การรับรู้ต่อสถานศึกษาในทางลบของเด็กและเยาวชน สามารถทำนายการมีส่วนร่วม ในพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้จ่ายเสพติด การดื่มสุรา การหนีเรียน การทะเลาะวิวาท และการมีปัญหาด้าน สุขภาพจิต และการรับรู้ต่อสถานศึกษารวมถึงความรู้สึกผูกพันทางสังคม การยอมรับและได้รับความเอาใจใส่จากครู มีความเกี่ยวข้องกันกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้จ่ายเสพติด การสูบบุหรี่ การดื่ม สุรา การทะเลาะวิวาท การหนีเรียนและการมีปัญหาด้านสุขภาพจิต และยังพบอีกว่าการมีสัมพันธภาพ ทางบวกกับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งได้แก่ ครู ครูแนะแนว และผู้ให้คำปรึกษาจะมีความเกี่ยวข้องกันกับการมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น มีความภูมิใจในตัวเอง มีความสุขและความพอใจในชีวิต มีความสำเร็จด้านการเรียน และช่วยลดการสูบบุหรี่ อาการซึมเศร้า การคิดฆ่าตัวตาย การมีพฤติกรรม เสี่ยง การทะเลาะวิวาท และการเข้าร่วมกลุ่มที่มีปัญหาความประพฤติ (ศุภวดี บุญญวงค์, 2555)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำกิจกรรม ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการลดพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

สุวรรณดา สงธนู (2558) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยตอบสนองต่อสิ่งเร้า การกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว ซึ่งสามารถสังเกตได้และสังเกตไม่ได้

กรมสุขภาพจิต (2554) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรมหมายถึง สิ่งที่เกิดจากบุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนอง หรือตอบโต้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ จับได้ และวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นเป็นภายในหรือภายนอกก็ตาม เช่น การร้องไห้ การเดิน การคิด การเต้นของชีพจร การอ่านหนังสือ เป็นต้น

จากความหมายของพฤติกรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่า พฤติกรรม คือการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในสถานการณ์ต่าง ๆ และเป็นกระทำที่ผู้กระทำอาจรู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่น การคิด การเดิน การยืน การกิน และการนอน

ความหมายพฤติกรรมเสี่ยง

Jessor (1996 อ้างถึงใน อรอนงค์ ชัยโพธิ์กลาง, 2557) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ที่สามารถมีส่วนในทางจิตสังคมของพัฒนาการของวัยรุ่น เช่น การติดยาเสพติด การออกจากโรงเรียน การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน การดื่มแล้วขับ หรือมีแนวโน้มใช้ความรุนแรง เป็นต้น พฤติกรรมเสี่ยงสามารถเป็นอันตรายต่อความสำเร็จของพัฒนาการปกติการปฏิบัติตามบทบาทของสังคมที่คาดหวัง การมีทักษะที่สำคัญ การประสบความสำเร็จที่เหมาะสม และมีความสามารถและท้ายที่สุดแล้วต้องมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมที่จะไปสู่ขั้นถัดไปในวงจรชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

Santrock (1996 อ้างถึงใน บุรฉัตร จันทร์แดง, 2560) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง เป็นการกระทำพฤติกรรมบ่งชี้แนวโน้มของผลลัพธ์ในเชิงลบที่เป็นพิษเป็นภัยต่อตนเอง และผู้อื่น เกี่ยวข้องกับการปรับตัวบกพร่อง ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง และผู้อื่นแล้วยังเป็นอุปสรรค หรือตัวจุดรั้งการพัฒนาตน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาตนไปได้ถึงขีดสูงสุด

องค์การ UNICEF (2007 อ้างถึงใน กรเกล้า สาลี, 2558) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การกระทำของบุคคลที่อาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต หรือทรัพย์สิน ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การเสพยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ การใช้ถุงยางอนามัย และการตั้งครกในวัยรุ่น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีในอนาคต และสถานการณ์ที่เป็นอันตราย หรือก่อให้เกิดผลในทางที่ไม่ดี

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทั้งแนวคิดและงานวิจัย พบว่า ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนโดยสังเขป ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2554) ได้กล่าวถึง ปัจจัยเสี่ยงและการป้องกันแก้ไขปัญหา โดยมีแหล่งการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงคือ ภัยจากสารเสพติด (เสฟ/ ค้า) ปัญหาการเรียน (การเรียนตกต่ำ ขาดเรียน หนีเรียน การออกกลางคัน) วิกฤตทางเพศ (ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ภัยทางเพศ) ความรุนแรง (การกลั่นแกล้ง ซ้ำตัวตาย อุบัติภัย การทะเลาะวิวาท การทำร้ายผู้อื่น) และมีปัจจัยเสี่ยงอันเนื่องมาจากตัวนักเรียนเอง จากครอบครัว จากโรงเรียน จากกลุ่มเพื่อน และจากชุมชน/ สังคม

เบญจพร อธิลวง (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนมี 6 ด้าน คือ ด้านการบริโภคอาหารและยา ด้านการออกกำลังกาย ด้านการพักผ่อน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการตรวจรักษาสุขภาพ ด้านการจัดการความเครียด มีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับพฤติกรรมสุขภาพจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง การจัดการความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง บริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง การพักผ่อนอยู่ในระดับปานกลาง การตรวจรักษาสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง การออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง

เจตณสฤษฏี สังข์พันธ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า เพศ การอาศัยอยู่กับญาติ ปัจจัยด้านความรู้ และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชน ในขณะที่เยาวชนซึ่งอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาและปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ 59.90

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีความหลากหลายและล้วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมและสรุปตัวแปรที่มีความสอดคล้องกัน จากทั้งแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ตัวแปรพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนในการสร้างเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 5 ด้าน คือ ความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงอันเนื่องมาจากตัวนักเรียนเอง จากครอบครัว จากโรงเรียน จากเพื่อน และจากชุมชน/ สังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่ใช้ในการวิจัย โดยสามารถสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี principal component analysis และหมุนแกนแบบ varimax

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี principal component analysis และหมุนแกนแบบ varimax

ตารางที่ 1 การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นความเหมาะสมเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมด้วย KMO and Bartlett's test

วิธีการทดสอบ	ผลการทดสอบ
Kaiser–Mayer–Olkin Measure of Sampling Adequacy	0.963
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	46958.851
	<i>df</i> 2145
	Sig 0

ตารางที่ 2 ค่าไอเกนที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบและความแปรปรวนทั้งหมดที่อธิบายได้ (total variance explained) สกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ความแปรปรวน, %
1	8.266	12.524
2	4.398	19.187
3	3.990	25.233
4	3.551	30.613
5	3.248	35.534
6	2.864	39.872
7	2.710	43.979
8	2.686	48.049
9	2.459	51.774
10	2.194	55.099
11	2.112	58.298
12	1.265	60.215

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าไอเกินที่มากกว่า 1 มีทั้งหมด 12 องค์ประกอบ โดยค่าไอเกินทั้ง 12 องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.265 – 8.266 อธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้ร้อยละ 60.215 ทั้ง 12 องค์ประกอบ

ตารางที่ 3 สรุปองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

องค์ประกอบ	ความหมาย
1. การชอบความท้าทาย	การชอบทดลองโดยไม่ได้นำถึงความปลอดภัย หรือไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น เช่น การเคารพกฎหมาย กฎจราจร การทิ้งขยะ การพูดในสิ่งที่ไม่ดี การไม่รู้จักหน้าที่ในการรักษาความสะอาด การเล็งเห็นความไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานที่แออัด การกลั่นแกล้ง การทำร้ายร่างกายผู้อื่น การใช้สารเสพติด การใส่หมวกกันน็อคขณะซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ การเรียนหนังสือ การเล่นเกมที่อันตราย เช่น การจุดไฟใส่แอลกอฮอล์ การใช้คำพูดที่รุนแรงในครอบครัว การสูบบุหรี่ การไม่ระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ในห้องทดลอง
2. การเลียนแบบการกระทำผิด	การทำตามพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี เช่น การไม่ส่งการบ้านเหมือนเพื่อน การหนีเรียนพร้อมกับเพื่อน การไม่ตั้งใจเรียนเหมือนเพื่อน ตอบโต้ด้วยคำพูดที่หยาบคายกับเพื่อนที่ใช้คำพูดหยาบคาย การเล่นเกมกับเพื่อนโดยต้องคำนึงถึงเวลา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับเพื่อน การใช้กำลัง
3. การขาดความยับยั้งชั่งใจ	การไม่รู้จักระงับ หรือหยุดพฤติกรรมที่จะทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ หรือเสียหาย เช่น การใช้ความรุนแรงทันที เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่พอใจ การเลียนแบบความรุนแรงจากเกมออนไลน์ การทำร้ายจิตใจผู้อื่น ด้วยคำพูดและการกระทำ การขับขีรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วสูง การสวมหมวกกันน็อค
4. การไม่ดูแลรักษาสุขภาพและสุขลักษณะส่วนบุคคล	การมีพฤติกรรมที่ไม่รู้จักดูแลรักษาสุขภาพ ร่างกายของตัวเองให้ปลอดภัย เช่น คัดเข็มชัตนิรภัย การหน้ากากอนามัย การรักษาระยะห่างจากผู้ป่วย การตรวจสุขภาพประจำปี การล้างมือก่อนรับประทานอาหารกลางวัน การนั่งที่ขอบเบาะเบียง
5. การไม่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียน	การไม่ใส่ใจในกิจกรรมการเรียน เช่น การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การทบทวนบทเรียนของครู สื่อการสอนของครู การตรวจสุขภาพในโรงเรียน
6. การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน	การไม่ทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในโรงเรียน การสูบบุหรี่ในโรงเรียน การซื้อขายบุหรี่ในโรงเรียน วิ่งเล่นบนอาคาร การเล่นโทรศัพท์ขณะเรียน
7. การยอมรับสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง	การเห็นด้วย หรือการมีพฤติกรรมที่เหมือนคนอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับคนในสังคม/ชุมชนได้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เช่น การพบเห็นการสูบบุหรี่และการซื้อขายยาเสพติดได้ทั่วไปในชุมชน การเข้าถึงง่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การทำตัวเป็นนักเลงเพื่อความอยู่รอดในสังคมชุมชน

8. การยอมรับวิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง	การเห็นด้วย หรือการยอมรับกับเหตุการณ์ที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นรอบตัว เช่น บรรยากาศในครอบครัว การส่งเสริมการเรียนรู้ของพ่อแม่ การลงโทษของครูโดยใช้ความรุนแรงเมื่อกระทำผิด การดูดาของครูด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย
9. การขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง	การไม่มีความสนใจเอาใจใส่ หรือไม่มีความตั้งใจอันเนื่องมาจากตัวเอง เช่น การไม่ทำการบ้านส่งครู ไม่เข้าเรียนการรับประทานอาหารเช้า การซื้อยากินเอง การเล่นโทรศัพท์ขณะเดินลงบันได
10. การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	การมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การมีความเชื่อว่าการทดลองใช้สารเสพติดในครั้งแรกไม่ทำให้ติดสารเสพติด การใช้สารเสพติดทำให้คลายเครียดได้ การไปเที่ยวกลางคืนไม่เกี่ยวข้องกับโอกาสในการใช้สารเสพติด
11. การเห็นการกระทำผิดเป็นเรื่องปกติ	การเห็นพฤติกรรมที่ผิดบ่อย ๆ เป็นประจำจนกลายเป็นเรื่องปกติ เช่น บรรยากาศในครอบครัวที่พบเจอในชีวิตประจำวัน การทะเลาะวิวาทในครอบครัว การไปซื้อสารเสพติดให้บุคคลในครอบครัว การสูบบุหรี่ตามบุคคลในครอบครัว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนบุคคลในครอบครัว
12. การมีค่านิยมทางการศึกษาที่ผิด	การมีความเชื่อ หรือทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับการศึกษา เช่น เชื่อว่าคนในชุมชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือก็สามารถมีงานทำได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

องค์ประกอบ 1 การชอบความท้าทาย สอดคล้องกับการโยงโย่สภาวะวิกฤตของกรมสุขภาพจิต ที่ความรุนแรงจากการกลั่นแกล้งเพื่อน ภัยจากสารเสพติด เป็นปัจจัยเสี่ยงอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตนสฤษฏี สังข์พันธ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร สิงห์คำ (2560) ที่ได้ศึกษาบริบททางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอภูพานงา จังหวัดพะเยา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนในกลุ่ม การดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ความสำคัญกับเพื่อนสนิทกันมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Campbell et al. (2020) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงหลายด้านในสังคมวัยรุ่นกับผลเสียต่อสุขภาพ และผลลัพธ์ทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ก่อนเข้าสู่ผู้ใหญ่ว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่พึงประสงค์ คือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

องค์ประกอบที่ 2 การเลียนแบบการกระทำผิด สอดคล้องกับการโยงโย่สภาวะวิกฤตของกรมสุขภาพจิต ที่ปัญหาการเรียน เช่น การหนีเรียน ความรุนแรง จากการทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นปัจจัยเสี่ยงอย่างหนึ่ง องค์ประกอบที่ 3 การขาดความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ทรงพระ,

นฤมล ศราธพันธุ์ และ อังคณา ชันตรีจิตรานนท์ (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยทางสังคมทางด้าน กลุ่มเพื่อน สื่อ และเกมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง องค์ประกอบที่ 4 การไม่ดูแลรักษาสุขภาพและสุขลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร อธิลวง (2558) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนมี 6 ด้าน คือ ด้านการบริโภคอาหารและยา ด้าน การออกกำลังกาย ด้านการพักผ่อน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการตรวจรักษาสุขภาพ ด้านการ จัดการความเครียด องค์ประกอบที่ 5 การไม่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียน สอดคล้องกับการ โยงใยสภาวะวิกฤตของกรมสุขภาพจิต ที่ปัญหาการเรียน เป็นปัจจัยเสี่ยงอย่างหนึ่ง องค์ประกอบที่ 6 การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพรรณ คูหา (2558) ที่ได้ศึกษาการ ตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ภายนอกกับการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับการตี๋มแอลกอฮอล์ คือ การหาง่ายของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พบว่าการมีสถานที่จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์อย่าง พอเพียง และมีชนิดของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จำหน่ายหลากหลายประเภท มีความสัมพันธ์กับการตี๋ม เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และความสามารถในการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พบว่าระยะทางในการ เดินทางไปซื้อเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จากที่พักมีความสัมพันธ์กับการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ องค์ประกอบที่ 7 การยอมรับสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพรรณ คูหา (2558) ที่ได้ศึกษาการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย และศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัยภายนอกที่มี ความสัมพันธ์กับการตี๋มแอลกอฮอล์ คือการหาง่ายของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์พบว่าการมีสถานที่ จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์อย่างพอเพียง และมีชนิดของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จำหน่ายหลากหลาย ประเภท มีความสัมพันธ์กับการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และความสามารถในการเข้าถึงเครื่องตี๋ม แอลกอฮอล์ พบว่าระยะทางในการเดินทางไปซื้อเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จากที่พักมีความสัมพันธ์กับการ ตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ องค์ประกอบที่ 8 การยอมรับวิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สายสุดา สุขแสง และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา พบว่าปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้าน ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด องค์ประกอบที่ 9 การขาดความรับผิดชอบต่อนอง สอดคล้องกับการโยงใยสภาวะวิกฤตของกรมสุขภาพจิต ที่ปัญหาการเรียน เป็นปัจจัยเสี่ยง อย่างหนึ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Atorkey (2021) ที่ได้ศึกษาการจัดกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงหลาย ๆ ด้าน และการเชื่อมโยง ลักษณะทางสังคม กับกลุ่มสภาวะทางจิตใจของวัยรุ่นในกานา ในการ วิเคราะห์ในชั้นเรียน และพบว่าพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพ มี 5 ด้าน 1) การสูบบุหรี่ 2) การบริโภคผลไม้ไม่ เพียงพอ 3) การบริโภคผักไม่เพียงพอ 4) การตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ 5) การอยู่เฉย ไม่กระตือรือร้น

องค์ประกอบที่ 10 การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับยาเสพติด องค์ประกอบที่ 11 การเห็นการกระทำผิดเป็นเรื่องปกติ และองค์ประกอบที่ 12 การมีค่านิยมทางการศึกษาที่ผิด สอดคล้องกับการโยนโย่สภาวะวิกฤตของกรมสุขภาพจิต ที่ภัยยาเสพติด และการเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเลี่ยง ข้อดีของทั้ง 12 องค์ประกอบนี้คือ สามารถเห็นแนวโน้มพฤติกรรมเลี่ยงของนักเรียนได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่พบว่า ได้ตัวแปรใหม่ที่มาจากการคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมเลี่ยงของนักเรียน ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนา กิจกรรม หรือจัดการอบรมเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดพฤติกรรมเลี่ยงของนักเรียนต่อไป

สรุป

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมเลี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component Analysis) ทำการหมุนแกนองค์ประกอบแบบ orthogonal ด้วยวิธี varimax ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy หรือค่า KMO มีค่าเท่ากับ .963 ได้องค์ประกอบพฤติกรรมเลี่ยงที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 ทั้งหมด 12 องค์ประกอบ โดยค่าไอเกนทั้ง 12 องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 1.265 – 8.266 อธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้ร้อยละ 60.215

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

โรงเรียนควรนำข้อมูลไปพัฒนา กิจกรรม หรือจัดการอบรมเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดพฤติกรรมเลี่ยงของนักเรียน เช่น การจัดโครงการขับชี่ปลอดถัย การอบรมให้ความรู้ในกิจกรรมโฮมรูม หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายการทำร้ายร่างกาย กฎจราจร การขับชี่ โทษของยาเสพติด สุขอนามัยในเรื่องของการสวมใส่หน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่าง การแจ้งในที่ประชุมผู้ปกครองถึง ความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเรื่องเทคนิค สื่อการสอนของครู ที่ทันสมัยเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน และควรศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงนักเรียน ในระดับชั้นอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรเกล้า สาลี. (2558). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพในเด็กวัยเรียนตอนปลาย(วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบทัน สาขาวิชาพยาบาลเด็ก). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมสุขภาพจิต. (2554). คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรรยา เศรษฐพงศ์. (2550). พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 3(3), 51-63.
- จริยา ทรงพระ, นฤมล ศราธพันธุ์ และ อังคณา ชันตรีจิตรานนท์. (2558). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 30(3), 96-109.
- เจตนสฤณี สังข์พันธ์ และคณะ (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 31(3), 88-103.
- บุรฉัตร จันทร์แดง. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร(วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เบญจพร ธิหลวง. (2558). พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 6(1), 78 – 91.
- ปิยพร สิงห์คำ. (2560). บริบททางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 23(2), 193 – 205
- พัชรพรรณ คุณา. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่(การค้นคว้าอิสระสาขารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศุภวดี บุญญวงค์. (2555). *การป้องกันและแทรกแซงเส้นทางเข้าสู่พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนไทยฐานคิดสำหรับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา*. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2557). *เรื่องเหล้า ก้าว 10*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เด็อนตุลา.
- สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์. (2557). *เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุวรรณดา สงหนู. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมกำป้องกันและควบคุมความเสี่ยงจากการทำงานของบุคลากรแผนกผงซักฟอก(วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- อรอนงค์ ซ้ายโพธิ์กลาง. (2557). *ทุนสุขภาพกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่น(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Atorkey, P., & Owiredua, C. (2021). Clustering of Multiple Health Risk Behaviors and Association with Socio-Demographic Characteristics and Psychological Distress Among Adolescents in Ghana: A Latent Class Analysis. *SSM – Population Health, 13*, 100707. doi:10.1016/j.ssmph.2020.100707
- Campbell, R., Wright, C., Hickman, M., Kipping, R. R., Smith, M., Poulou, T., & Heron, J. (2020). Multiple Risk Behavior in Adolescence Is Associated with Substantial Adverse Health and Social Outcomes in Early Adulthood: Findings from A Prospective Birth Cohort Study. *Preventive Medicine, 138*, 106157. doi: 10.1016/j.ypmed.2020.106157
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson R. E., (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed). New Jersey: Pearson.